

مجتمع عالی فقه

مدرسه تخصصی فقه و اصول اسلامی

پایان نامه کارشناسی ارشد

رشته فقه و اصول

موضوع

قمه زنی از دیدگاه فقه اهل بیت علیهم السلام

استاد راهنما:

حضرت آیت الله علی رحمانی فر (دام عزه)

طلبه: جهانگیر علی خان

کد: ۱۵۹۱۹۱۶

خرداد ۱۴۰۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

✓ مسؤلیت

- ❖ تمام مسؤلیت مطالب مندرج در این تحقیق پایانی به عهده نویسنده می‌باشد.
- ❖ استفاده از این تحقیق برای همگان با استناد بلامانع است.
- ❖ چاپ بعدی نیاز به مجوز ارگان قانونی، به ویژه از جامعه المصطفی (صلی‌الله‌علیه‌وآله) العالمیه دارد.

اهداء و تقدیم

به محضر مبارک محیی معالم دین، مستأصل کننده معاندین و مبتدعین بقیت الله فی العالمین حضرت

صاحب العصر و الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف که جهانیان را با دین خالص آشنا می سازد.

تشکر و قدردانی

حمد و تشکر بی‌انتها در پیش گاه خدای که ما را به راه راست راهنمایی فرمود. سلام و تحیت بی‌پایان بر انبیاء کرام و نبی خاتم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) و ائمه گرامی (علیهم‌السلام) که در پیمودن این راه ما را از لغزش‌ها مصون نگهداشتند.

این‌جانب اولاً از راهنمایی‌ها و ارشادات استاد محترم راهنما حضرت آیت الله علی رحمانی فر^{دام} عزه نهایت تشکر و تقدیر می‌نمایم و از خداوند متعال برای ایشان سلامتی و عزت افزایی می‌خواهم و همین‌طور با تشکر از مدیر محترم گروه فقه و اصول حضرت حجت‌الاسلام و المسلمین آقای مجتهدی^{دام} عزه و ریاست محترم مدرسه عالی فقه حضرت حجت‌الاسلام و المسلمین آقای تلخابی^{دام} عزه از خداوند عالم برای آنان صحت و عافیت روز افزون می‌خواهم.

چکیده

قمه‌زنی یک پدیده جدید و امر مستحدثی است در عالم اسلام که به‌طور حتم قبل از دوران صفویه وجود نداشت اما از نظر زمانی و جغرافیائی به نحو قطعی کی به وجود آمده و کجا؟ بین تاریخ نویسان مورد اختلاف است.

شواهدی وجود دارد که سرویس‌های جاسوسی انگلیس و سیا دنبال سوءاستفاده‌ها از این پدیده بوده‌اند و چه‌بسا در ترویج آن نقش داشته‌اند.

عزاداری یک امر عظیمی است که سلسله‌اش در تاریخ تشیع هیچ‌وقت قطع نشد و با پیشوایان و ائمه گرامی (علیه‌السلام) با پشت سر گذاشتن فرازها و فرودها این سنت عظیم جلو رفت.

ائمه (علیه‌السلام) ما همیشه هم در گفتار و هم در کردار بر اهمیت عزاداری امام مظلوم (علیه‌السلام) تأکید داشته‌اند و شیوه‌های که در عزاداری از گفتار و کردار آنها مأخوذ است عبارت است از: گریه و بکا، برپائی مجالس سوگواری، به سر و صورت زدن در عزاداری، مرثیه‌خوانی و لباس مشکی بر تن کردن.

مقتضای اصل اولی در قمه‌زنی حرمت است چون تحت عنوان اصل لفظی ما اصول ثابت و ادله فوقانی داریم که حرمت اولیه قمه‌زنی را می‌رساند از قبیل این‌که اصل، حرمت اضرار به نفس است همین‌طور این اصل که هر کار مضعف و موهن مذهب و دین حرام است.

اصل عملی اباحه هم جاری نیست زیرا با وجود ادله عمومی حرمت قمه‌زنی شک در جعل اباحه از سوی شارع داریم که آیا شارع جواز برای قمه‌زنی جعل کرد یا نه؟ و اصل عدم جعل است. اما اصل احتیاط (با تقریر شهید صدر) جاری است (در ترک)

جواز قمه‌زنی نه دلیل خاص دارد و نه عنوان عامی آن را دربرمی‌گیرد. اما در باب دلیل خاص روایاتی را که مجوزین برای اثبات جواز آن می‌آورند از نظر سندی و دلالی مشکل دارند و اما در بخش

دلیل عام، عناوینی که مجوزین می‌آورند از قبیل مواسات و جزع و یاد اهل بیت (علیهم‌السلام) و شعائر الله بودن و غیره بعد از واکاوی مفهومی و بررسی فقهی، بر قمه‌زنی منطبق نمی‌شوند

علاوه بر این ادله و عناوینی داریم که بر حرام بودن قمه‌زنی دلالت می‌کنند مانند: حرمت و ممنوعیت

اضرار به نفس، بدعت بودن قمه‌زنی و غیرمعقول بودن و خارج از عرف بودن آن

قطع نظر از حکم اولی، قمه‌زنی تحت عناوین ثانویه‌ای مانند مصلحت، ضرر و حرج، و مقدمه حرام

آمده حکم ثانوی حرمت را می‌گیرد چون موجب تضعیف دین (مفسده) می‌گردد، ضرر اجتماعی و

فردی را به بار می‌آورد (ضرر) و مقدمات و هن دین را تهیه می‌کند (مقدمه حرام) علاوه بر این با عنوان

ثانوی نذر و قسم تعلق پیدا نمی‌کند چون که مرجوح است

قمه‌زنی یک منکر و معضله فرهنگی است و هم حکومت اسلامی و هم عامه المسلمین به‌عنوان

این‌که وظیفه امر به معروف و نهی از منکر بر هر دو (حکومت اسلامی و عموم مسلمین) ثابت است (گر

چه حکومت اسلامی را با تأکید زیاد شامل است) موظف‌اند وظیفه خودشان در قبال قمی زنی را در

چهارچوب فقهی و دینی امر به معروف و نهی از منکر (مراحل سه‌گانه قلب و زبان و ید و اصل تدریج

و ایسر فایسر در آن‌ها) انجام بدهند

حکومت اسلامی موظف به تعلیم و فرهنگ‌سازی (هم در معارف، هم در مقابل قمه‌زنی و اقدامات

عملی قانون‌گذاری و اجرا نظارت بر آن در مورد قمه‌زنی است

و عامه المسلمین هم باید به جاهلین در مورد مضرات و آثار سوء قمه‌زنی ارشاد کنند و در مقابل

آگاهان و مغرضان وظیفه تذکر لسانی را به‌صورت‌های مختلف انجام بدهند

کلیدواژه:

قمه زنی، فقه اهل بیت (علیهم‌السلام) عناوین ثانوی، حکومت اسلامی، ارشاد و امر به معروف.

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۲	تبیین موضوع
۳	ضرورت و اهمیت
۳	سؤال‌های تحقیق
۳	فرضیه
۴	اهداف تحقیق
۴	پیشینه تحقیق
۵	روش تحقیق
۶	فصل اول: مفاهیم و کلیات
۷	گفتار اول: مفاهیم
۷	الف) تعزیت در لغت و اصطلاح
۷	ب) شعائر دینی در لغت و اصطلاح شرع
۸	ج) قمه در لغت:
۹	د) قمه‌زنی در لغت و اصطلاح:
۹	هـ) بدعت
۱۰	و) سنت
۱۲	گفتار دوم: کلیات
۱۲	الف) تاریخچه عزاداری
۲۲	ب) اهمیت عزاداری و انواع آن
۲۵	۱) گریه و بکاء
۲۷	۲) برپائی مجالس سوگواری و عزاداری:
۲۸	۳) به سر و صورت زدن در عزاداری امام حسین (ع)
۲۹	۴) مرثیه‌خوانی
۳۰	۵) لباس مشکی بر تن کردن:
۳۱	ج) تاریخچه قمه‌زنی
۳۵	قمه‌زنی در عراق:
۳۷	قمه‌زنی در لبنان:
۳۷	قیام آیت‌الله سید محسن امین عاملی علیه قمه‌زنی

۳۸	ورود قمه‌زنی در شبه‌قاره هند و پاکستان
۴۰	علاقه‌مندی مشکوک استعمار انگلیسی در گذشته و "سیا" در حال با مراسمی از قبیل قمه‌زنی
۴۰	نقش انگلش در ترویج و بهره‌برداری از قمه‌زنی
۴۰	نقش سیا
۴۲	فتوای باطل شکن رهبر معظم حضرت آیت‌الله‌العظمی السید علی‌الحسینی‌الخامنه‌ای (دامت معالیه)
۴۳	(د) روش اثبات فقهی در مکتب اهل بیت (علیهم‌السلام)
۴۶	(ه) جایگاه عرف در تعیین موضوعات
۴۷	۱- موضوعات شرعی
۴۷	۲- موضوعات عرفیه
۴۹	(و) حرمت تشریح و بدعت
۵۰	نکوهش بدعت در قرآن
۵۱	(ز) عناوین اولیه و ثانویه
۵۳	(ح) اصول عملی
۵۵	فصل دوم: مقتضای اصل اولی در قمه‌زنی
۵۶	گفتار اول: مقتضای اصل لفظی
۵۶	۱ - حرمت اضرار به نفس
۵۹	الف: کتاب
۶۱	ب) روایات
۶۵	ج) اجماع
۶۵	د) عقل و بنا عقلاء
۶۶	۲ - وهن و تضعیف دین و مذهب
۶۹	۳ - منهی عنه بودن بدعت در دین
۷۰	تطبیق ملاک بدعت بر قمه‌زنی
۷۳	گفتار دوم: مقتضای اصل عملی درباره قمه‌زنی
۷۳	۱ - اصالت الاباحه
۷۵	۲ - اصالت الاحتیاط
۷۶	فصل سوم: جواز قمه‌زنی
۷۷	گفتار اول: دیدگاه جواز قمه‌زنی و ادله آن
۷۷	الف: ادله خاص

۱- خون جاری ساختن ائمه معصومین (علیهم السلام) در عزای سیدالشهدا (علیه السلام) (سنت

معصومین (علیهم السلام)) ۷۷

۲- خون جاری ساختن مخدرات و نساء اهل بیت (علیهم السلام) در غم ابا عبدالله الحسین (علیه السلام) (تقریر

معصومین (علیهم السلام)) ۸۰

ب) **ادله عامه:** ۸۲

۱- قمزنی مواسات و هم دلی با سیدالشهداء (علیه السلام) ۸۲

استشهاد از حدیث: ۸۴

۲- قمزنی مصداق جزع بر سیدالشهداء علیه السلام ۸۶

۳- قمزنی مصداق شعائر الله است ۹۰

تعظیم شعائر الله در قرآن ۹۰

تعظیم شعائر الله در سنت ۹۱

۴- احیاء امر مذهب ۹۱

ج - **اصالت الاباحه** ۹۲

الف) کتاب ۹۳

ب) سنت: ۹۳

ج) اجماع: ۹۴

د) عقل: ۹۵

د - **تمسخر موجب حرمت اعمال نمی شود** ۹۵

گفتار دوم: دیدگاه عدم مشروعیت قمزنی و ادله آن ۹۸

الف: قمزنی دلیل خاص ندارد ۹۹

۱. روایتی که در آن حکایت از سر به محل کوفتن حضرت زینب (س) شده ۹۹

بررسی دلالتی: ۹۹

بررسی سندی ۱۰۵

۲ - **استدلال از روایات لطم و خمش و جوه توسط بانوان مصیبت دیده کر بلا** ۱۰۵

خدشه در استدلال ۱۰۶

۳ - **روایات خون گریستن اهل بیت (علیهم السلام)** ۱۰۹

۴ - **امام سجاد (علیه السلام) و کوبیدن سر به دیوار** ۱۱۱

ب: **قمزنی دلیل عام ندارد** ۱۱۲

۱ - **جزع (عدم تطبیق جزع بر قمزنی)** ۱۱۲

۲ - **مواسات (عدم تطبیق مواسات بر قمزنی)** ۱۱۴

مفهوم مواسات ۱۱۵

نگاهی در روایات مواسات ۱۱۷

۱۱۷	دلالت:
۱۱۷	سند:
۱۱۸	۳ - ذکر و یاد اهل بیت و دعوت آنان (عدم تطبیق بر قمه زنی)
۱۱۹	۴ - از شعائر الهیه نبودن قمه زنی
۱۱۹	عدم تطبیق عنوان شعائر الله بر قمه زنی
۱۲۱	ج) قمه زنی و تمسخر
۱۲۳	د) ادله عامه بر حرمت قمه زنی
۱۲۳	۱ - غیر معقول بودن قمه زنی
۱۲۵	۲ - حرمت اضرار به نفس
۱۲۶	۳ - بدعت بودن قمه زنی
۱۲۷	تطبیق بدعت بر قمه زنی
۱۲۸	۴ - قمه زنی عرفاً عزاداری نیست
۱۳۰	نتیجه گیری:
۱۳۱	فصل چهارم: حکم ثانوی قمه زنی
۱۳۶	گفتار اول: مصلحت (مفسده)
۱۳۷	مفسده قمه زنی
۱۳۷	وهن مذهب و دین اسلام
۱۴۳	گفتار دوم: ضرر و حرج
۱۴۳	الف) قرآن
۱۴۴	تطبیق مدلول آیه‌ها بر قمه بر سر بچه زدن
۱۴۵	ب) سنت
۱۴۹	قمه زنی مصداق ضرر
۱۴۹	ضرر اجتماعی
۱۵۱	ضرر فردی
۱۵۲	گفتار سوم: مقدمه حرام
۱۵۲	قمه زنی مقدمه و هین مذهب
۱۵۶	گفتار چهارم: عدم مشروعیت قمه زنی به نذر و قسم
۱۵۶	نذر در قرآن
۱۵۷	نذر در سنت
۱۵۷	عدم انعقاد نذر در مورد قمه زنی
۱۵۸	تطبیق بر قمه زنی

نتیجه‌گیری.....	۱۵۸
خاتمه‌ای در وظائف حکومت اسلامی و مسلمانان در مواجهه با قمع‌زنی.....	۱۶۰
گفتار اول: وظیفه حکومت اسلامی: نهی از منکر.....	۱۶۱
بررسی مفهوم منکر با توجه به منابع شناخت معروف و منکر.....	۱۶۴
۱- منکر از منظر فطرت.....	۱۶۴
۲- منکر نزد عقل.....	۱۶۴
۳- منکر از نگاه دین.....	۱۶۵
تطبیق منکر بر قمع‌زنی.....	۱۶۵
گستره وظائف حکومت اسلامی در مواجهه با قمع‌زنی.....	۱۶۷
۱- تعلیم و فرهنگ‌سازی.....	۱۷۰
۱-۱- تقویت پایه‌های فکری و معرفتی مسلمین به صورت عام.....	۱۷۱
۲-۱- تعلیم و آموزش فرهنگی مردم در مورد قمع‌زنی به صورت خاص.....	۱۷۲
۲- اقدامات عملی (جزائی).....	۱۷۲
۱-۲- قانون‌گذاری:.....	۱۷۳
۲-۲- اجرا.....	۱۷۵
۳-۲- نظارت بر اجرا قانون.....	۱۷۵
گفتار دوم: وظیفه مسلمانان در مواجهه با قمع‌زنی.....	۱۷۷
الف: ارشاد جاهل حکم یا موضوع:.....	۱۷۸
ب: امر به معروف و نهی از منکر مرتکبین آگاه.....	۱۸۰
وظیفه عامه مسلمین نسبت به قمع‌زنی.....	۱۸۱
۱- گفتگوی عمومی:.....	۱۸۲
۲- گفتگوی شخصی:.....	۱۸۲
۳- گفتگوی دوجانبه:.....	۱۸۲
۴- انجام وظیفه در هر موقعیت آماده.....	۱۸۲
نتیجه‌گیری:.....	۱۸۳
جمع‌بندی نهائی.....	۱۸۴
فهرست منابع.....	۱۸۷

مقدمه

اگرچه در بادی النظر قمه‌زنی یک مسئله فرعی و مشکل جزئی است ولی با توجه به اینکه این عمل به‌عنوان یکی از شیوه‌های عزاداری به‌شدت مورد سوءاستفاده دشمنان اسلام و مذهب تشیع بوده است و رهبر حکیم و خردمند ما هم برای جلوگیری از همین سوءاستفاده، قمه‌زنی را ممنوع قرار دادند، این مسئله یک حساسیت خاصی (به‌ویژه بعد از فتوای تحریم قمه‌زنی توسط معظم له) پیدا کرد. یکی از بزرگ‌ترین معضله‌های اجتماعی جامعه شیعه این بوده است که زمام‌عزاداری و امور مرتبط با آن در دست مردم بوده است. آنان سلیقه‌های خودشان را در عزاداری و راه‌های برپائی آن وارد کردند که بعضی از این روش‌ها را علماء و فقها در زمان خودشان غدغن کردند. مانند قفل زنی و نسبت به بعضی دیگر مانند قمه‌زنی به خاطر وجود مصلحت (در آن زمان) سکوت پیشه کردند اگرچه بعضی از فقها بزرگوار در قدیم هم این عمل را مورد نکوهش قرار داده آن را یک عمل منافی روح دین و مذهب، قلمداد کردند ولی به خاطر همان علتی که پیش‌تر ذکر کردیم که زمام‌عزاداری و روش‌های آن اکثراً در دست مردم بوده است، تشخیص آنان مورد پذیرش مردم واقع نشد بلکه آنان از طرف جامعه طرد شدند.

ولی متأسفانه دشمنان دین اسلام با ماهیت غیر دینی (خرافی و موهن بودن) قمه‌زنی، آشنا بودند، آنان بعد از اینکه نتوانستند جامعه انقلاب اسلامی جمهوری ایران را (با راه‌اندازی جنگ) از پا در بیاورند شروع کردند به راه انداختن حمله‌های نرم‌افزاری و یکی از این کارها ترویج قمه‌زنی و سوءاستفاده از آن در رسانه‌های جهان بود. رهبر خبیر به‌موقع این معضله را تشخیص دادند و از انجام این عمل منع

قمه زنی از دیدگاه فقه اهل بیت علیهم السلام.....(۲)

کردند، ولی دشمنان قسم خوره و بعضی از دوستان ساده لوح دنبال ترویج این عمل به راه افتادند و مصالح بزرگ را فراموش کردند. این پایان نامه با توجه به این صورت حال به بررسی فقهی قمه زنی پرداخته است و این عمل را از نظر حکم اولی و ثانوی مورد بررسی قرار داده ادله موافقین و مخالفین را آورده است و بعد از اثبات عدم مشروعیت قمه زنی، وظیفه حکومت اسلامی و عامه المسلمین را در قبال آن تبیین کرده است. امید است که این مباحث مورد استفاده طلاب علوم دینی و راه پویان طریق معرفت قرار بگیرد

تبیین موضوع

قمه زنی مسئله ای است بسیار حساس که از یک طرف یک بخش بزرگی از مردم جامعه شیعه برای یک مدت مدید، آن را یک راه ابراز حزن و شیوه عزاداری پنداشته است و از طرف دیگر دشمنان دین اسلام و مذهب تشیع با توجه به خرافاتی بودن این عمل دنبال سوءاستفاده از این عمل بوده اند و به ویژه بعد از انقلاب اسلامی ایران سعی کردند این عمل را دستاویزی علیه دین اسلام قرار بدهند.

لذا بررسی فقهی این مسئله به طور مستقل هم از نظر حکم اولی و هم ثانوی و تبیین ادله موافقین و مخالفین یک کار بسیار حائز اهمیت است و این کار علمی هم برای جامعه شیعه مفید است و هم در مقابل شبهه افکنان ما را تقویت خواهد کرد. پس سؤال اصلی که این پایان نامه جواب آن را می دهد این است که دیدگاه اهل بیت (علیهم السلام) درباره قمه زنی چیست؟

ضرورت و اهمیت

با توجه به حساس بودن مسئله قمه‌زنی در جامعه شیعه به‌ویژه بعد از انقلاب اسلامی ایران و فتوای رهبر معظم انقلاب حفظه الله و سوجدجوی دشمنان اسلام و انقلاب از این قضیه، بررسی فقهی همراه نگاه موضوع شناسانه در موضوع قمه‌زنی یک امر بسیار حائز اهمیت و مفید است.

سؤال‌های تحقیق

الف) سؤال اصلی

دیدگاه فقه اهل بیت (علیهم‌السلام) درباره قمه‌زنی چیست؟

ب) سؤال‌های فرعی

۱- مراد از قمه و قمه‌زنی چیست؟

۲- اصل اولیه در قمه‌زنی چیست؟

۳- دیدگاه فقه اهل بیت (علیهم‌السلام) درباره مشروعیت قمه‌زنی چیست و ادله آن کدام است؟

۴- دیدگاه فقه اهل بیت (علیهم‌السلام) درباره عدم مشروعیت قمه‌زنی چیست و ادله آن کدام است؟

۵- حکم ثانوی قمه‌زنی چیست؟

۶- وظائف حکومت اسلامی و مسلمانان در مواجهه با قمه‌زنی چیست؟

فرضیه

قمه‌زنی به ادله اولیه و ثانویه حرام است؟

اهداف تحقیق

این تحقیق در پی بررسی فقهی مسئله قمه‌زنی است تا اولاً با اثبات عدم مشروعیت قمه زنی حقیقت جویان را در این قضیه در مقابل شبهات مختلف سیراب کند و ثانیاً یک پیش‌زمینه باشد برای بررسی‌های فقهی بیشتر در موضوعات مرتبط با عزاداری و شیوه‌های آن

پیشینه تحقیق

اگرچه بعضی از مخالفان و موافقان قمه‌زنی این مسئله را به‌طور کلی به‌عنوان قاعده اولیه و ثانویه بحث کرده‌اند و به‌طور جداگانه اقامه ادله کرده‌اند ولی به تفصیل هم از نظر حکم اولی و هم از نظر حکم ثانوی و همین‌طور آوردن ادله هر دو طرف و نتیجه‌گیری مترتب بر آن این کار را به شکل رساله ندیدم.

عمده نوشته‌های که در این مورد داریم موارد ذیل است:

۱. التزیه لاعمال الشبیه؛ کتابی از آیت‌الله سید محسن امین عاملی در نقد بعضی از مراسم عزاداری اباعبدالله الحسین (علیه‌السلام) از جمله قمه‌زنی. ایشان در این کتاب به حرمت اولیه قمه‌زنی با استناد به دلیل عقلی و نقلی پرداخته‌اند. البته ادله مجمل است.

۲. رد الهجوم عن شعائر الامام الحسین (علیه‌السلام) المظلوم؛ مؤلف این کتاب الشیخ محمد جمیل حمود العاملی، فصل سوم این کتاب را اختصاص داده به قمه‌زنی و در آن فصل ادله بر جواز قمه‌زنی آورده. ایشان در اقامه ادله استظهار ذاتی و ذوق و وجدان را زیاد به‌کار برده.

کتاب‌های دیگر هم مثل این دو کتاب حاوی همه مباحث فقهی نیست و به‌طور مستقل قمه‌زنی را

مورد بررسی فقهی قرار نداده‌اند.

روش تحقیق

روش این تحقیق از لحاظ علمی روش توصیفی تحلیلی می‌باشد و از لحاظ ابزاری کتابخانه‌ای

می‌باشد که در آن با مراجعه به کتاب‌ها، مقالات و پایان‌نامه‌ها، نرم‌افزارها فیش‌برداری و سپس مطابق

سرفصل‌ها تنظیم آن به عمل آمده است.

فصل اول: مفاهیم و کلیات

گفتار اول: مفاهیم

الف) تعزیت در لغت و اصطلاح

معانی واژه تعزیت در لغت‌های گوناگون این گونه آمده است:

(۱) تسلی دادن و امر کردن به صبر.^۱

(۲) ماتم‌پرسی کردن و سرسلامتی و پرسش مرده و امر به شکیبائی آنان.^۲

در اصطلاح عرف تعزیت به مراسم و آئین‌های گفته می‌شود که برای تسلی دادن به مصیبت دیدگان برگزار می‌شود. روش‌های تعزیت (در عرف) هم دردی لسانی با مصیبت دیدگان، گریه کردن همراه آنان، گوش دادن به مصائب وارده بر آنان و بازخوانی داغ‌های دیگران به ویژه بزرگان دینی و تاریخی و غیرها را در بر می‌گیرد. این مراسم غالباً در جوامع مختلف به صورت جمعی برگزار می‌شود.^۳

ب) شعائر دینی در لغت و اصطلاح شرع

شعائر که جمع شعیره است به معنای علامت‌ها و نشانه‌هاست.^۴

۱- ابن منظور، لسان العرب، ج ۹، ص ۱۹۵-۱۹۶.

۲- علی اکبر دهخدا، لغت نامه دهخدا، ج ۱، ص ۴۵۰.

۳- محمد کاویانی، روانشناسی عزاداری، تعلیم اخلاقی و عرفانی امام حسین (ع) ص ۳۴۶-۳۴۷.

۴- المفردات فی غریب القرآن، ص ۲۶۵.

قمه زنی از دیدگاه فقه اهل بیت علیهم السلام..... (۸)

این عبارت در قرآن مجید با صراحت آمده است، بعضی جاها امر به تعظیم شعائر الله شده است.^۱ و در بعضی جاها برخی مصادیق شعائر الله ذکر شده است.^۲ وقتی ملاک‌ها را در این آیات بررسی می‌کنیم می‌بینیم که این شعائر یا مکان عبادت خدا هستند یا به یاد خدا می‌اندازند لذا از باب جری و تطبیق شعائر الهی یا دینی محدود به مصادیق مذکوره در قرآن نیست بلکه مواردی را هم در بر می‌گیرد که این ملاک‌ها را داشته باشد. تعریف‌های زیر از شعائر الهی ناظر به همین مطالب است:

۱. محل‌هایی که برای عبادت معین شده باشد.^۳

۲. هر مکانی و علامتی که برای عبادت باشد و انسان را به یاد خدا می‌اندازد.^۴

ج) قمه در لغت:

واژه قمه در لغات مختلف این‌گونه تعریف شده است:

(۱) حربه آهنی کوتاه‌تر از شمشیر که هر دو دم آن تیز و برنده است.^۵

(۲) نام سلاح است (غیاث اللغات. آند راج) قسمی سلاح شبیه به شمشیر ولی کوتاه‌تر و بدون

انحناء.^۶

۱- حج: آیه ۳۲.

۲- حج: آیه ۳۶.

۳- طبرسی، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، مترجمان، ج ۲، ص ۱۳۰.

۴- الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (المحشی، سلطان العلماء، ج ۱، ص ۲۱۷.

۵- فرهنگ عمید، ص ۷۴۷

۶- لغت نامه دهخدا، ج ۳۶، ص ۴۷۹